

الأحاديث في خلافة أئمة أهل البيت لرسول الله

محمد (صلى الله عليه وآله):

احاديثي در مورد خلافت امامان اهل بيت محمد

رسول خدا (صلى الله عليه وآله):

مثل أهل بيتي مثل سفينة نوح من ركبها نجا ومن تخلف عنها غرق [422].

مَثَلِ اهل بيت من، مَثَلِ كشتی نوح است که هر فردی سوار آن شود، نجات و رهایی می‌یابد و هر فردی از آن سر باز زند، غرق می‌شود.

وهذه نماذج من الحديث:

این‌ها نمونه‌هایی از این حدیث هستند: [423]

المستدرک للحاکم النیسابوری، بسنده عن أبي ذر، عن رسول الله (ص): «ألا إن مثل أهل بيتي فيكم مثل سفينة نوح من قومه من ركبها نجا ومن تخلف عنها غرق».

مستدرک، حاکم نیشابوری: با سندش از ابوذر. رسول‌الله (ص) فرمود: (آگاه باشید. مَثَلِ اهل بيت من، مَثَلِ كشتی نوح است که هرکس سوار آن شود، نجات و رهایی می‌یابد و هرکس از آن سر باز زند، غرق می‌شود).

البزاز بسنده عن عبد الله بن الزبير: «مثل أهل بيتي مثل سفينة نوح من ركبها سلم ومن تركها غرق».

بزاز با سندش از عبدالله بن زبیر: (مثل اهل بیت من، مثل کشتی نوح است که هر کس سوار آن شود، سلامت می یابد و هر کس از آن سر باز زند، غرق می شود).

البزاز والطبراني بسندهما عن ابن عباس: «مثل أهل بيتي مثل سفينة نوح من ركب فيها نجا ومن تخلف عنها غرق».

بزاز و طبرانی با سندشان از ابن عباس: (مثل اهل بیت من، مثل کشتی نوح است که هر کس سوار آن شود، نجات و رهایی می یابد و هر کس از آن سر باز زند، غرق می شود).

الطبراني بسنده عن أبي سعيد الخدري: «إنما مثل أهل بيتي فيكم كمثل سفينة نوح من ركبها نجا ومن تخلف عنها غرق وإنما مثل أهل بيتي فيكم مثل باب حطة في بني إسرائيل من دخله غفر له».

طبرانی با سندش از ابو سعید خدری: (مثل اهل بیت من، مثل کشتی نوح است که هر کس سوار آن شود، نجات و رهایی می یابد و هر کس از آن سر باز زند، غرق می شود و مثل اهل بیت من در میان شما مانند درب حطه در بنی اسرائیل است. هر فردی در آن وارد شود، آمرزیده می شود).

الروايات عن رسول الله (صلى الله عليه وآله) تمثل أهل البيت الذين نزلت فيهم آية التطهير؛ وهم علي وولده (صلوات الله عليهم) بأنهم كسفينة نوح التي من ركبها نجا. إذن، فرسول الله محمد (صلى الله عليه وآله) يبين بوضوح أن من التحق بأهل البيت فقد عرف الحق ونجا من عذاب الله، كما نجا الراكبون في سفينة نوح من العذاب الإلهي، ومن يتخلف عن أهل البيت ولا يقبل قولهم في الدين فهو هالك في عذاب الله، كما هلك من تركوا قول نوح (عليه السلام) ولم يطيعوه. والالتحاق بأهل البيت إنما يكون بمشايعتهم والإيمان بدعوتهم وقبول قولهم وكونهم أوصياء الرسول محمد (صلى الله عليه وآله) الذين نص عليهم وعلى أولهم علي بكل وضوح وجلاء وبنصوص كثيرة - وهذا أحدها -، حتى احتار

المخالف كيف يغطي دلالتها الواضحة على أنّ علياً هو خليفة الله والإمام المفترض الطاعة بعد رسول الله (صلى الله عليه وآله).

روایات نقل شده از رسول الله (ص)، اهل بیت را که آیه‌ی تطهیر در موردشان نازل شده است، که علی و فرزندان ایشان (ع) هستند، این گونه توصیف می‌کند که آنان مانند کشتی نوح هستند، که هر کس به آن وارد شود، رهایی می‌یابد؛ بنابراین، محمد رسول خدا (ص) به روشنی بیان می‌کند که فردی که به اهل بیت ملحق شود، قطعاً حق را شناخته است و از عذاب خداوند رهایی یافته است. همان طور که سوارشدگان در کشتی نوح، از عذاب الهی رهایی یافتند؛ و هر کس از اهل بیت تخلف کند و سخن آنان در دین را نپذیرد، در عذاب خداوند هلاک شده است. همان طور که افرادی که سخن نوح (ع) را ترک کردند، هلاک شدند و از او اطاعت نمودند. ملحق شدن به اهل بیت، در واقع همراهی با آنان و ایمان به دعوت‌شان و پذیرش سخن آنان است و این که آنان اوصیای محمد رسول خدا (ص) هستند که بر آن‌ها نص نموده است و نسبت به اولین آنان، «علی»، با نصوص بسیاری به صورت روشن و آشکار تصریح کرده است. و این یکی از مواردی است که مخالفان را سرگردان کرده است که چگونه دلالت روشن آن را بی‌پوشانند که علی همان خلیفه‌ی خداوند و امام واجب‌الاطاعه پس از رسول الله (ص) می‌باشد.

[422]. روي هذا الحديث بأكثر من طريق بألفاظ متقاربة جداً، وكما يلي:

- المستدرک: "ألا أن مثل أهل بيتي فيكم مثل سفينة نوح من قومه من ركبها نجا ومن تخلف عنها غرق". "مثل أهل بيتي مثل سفينة نوح من ركبها نجا ومن تخلف عنها غرق".

- مجمع الزوائد: "مثل أهل بيتي كمثل سفينة نوح من ركب فيها نجا ومن تخلف عنها غرق ومن قاتلنا في آخر الزمان كمن قاتل مع الدجال"، عن البزاز والطبراني بسندهما عن أبي ذر.

"مثل أهل بيتي مثل سفينة نوح من ركبها سلم ومن تركها غرق" عن البزاز بسنده عن عبد الله بن الزبير. "مثل أهل بيتي مثل سفينة نوح من ركب فيها نجا ومن تخلف عنها غرق" عن البزاز والطبراني بسندهما عن ابن عباس.

"إنما مثل أهل بيتي فيكم كمثل سفينة نوح من ركبها نجا ومن تخلف عنها غرق وإنما مثل أهل بيتي فيكم مثل باب حطة في بني إسرائيل من دخله غفر له" عن الطبراني بسنده عن أبي سعيد الخدري.

- الجامع الصغير للسيوطي: "إن مثل أهل بيتي فيكم مثل سفينة نوح، من ركبها نجا ومن تخلف عنها هلك". "مثل أهل بيتي مثل سفينة نوح: من ركبها نجا، ومن تخلف عنها غرق".

وما قارب هذه الألفاظ، ونأتي الآن على سرد المصادر:

فضائل الصحابة - أحمد بن حنبل: ج 2 ص 987 ح 1402؛ البحر الزخار - البزاز: ج 11 ص 329 ح 5142؛ المستدرک - الحاكم النيسابوري: ج 3 ص 150 - 151، ج 2 ص 343، وقال عنه: "هذا حديث صحيح على شرط مسلم ولم يخرجاه"؛ المعجم الكبير - للطبراني: ج 3 ص 45 - 46 ح 2636، ج 2637 ح 2638؛ نوادر الأصول - للحكيم الترمذي: ج 2 ص 840 ح 1133؛ الجامع الصغير - السيوطي: ج 1 ص 373 ح 2442، ج 2 ص 533 ح 8162؛ إحياء الميت - السيوطي: ص 20 - 21 ح 24 عن ابن الزبير، ج 25 عن ابن عباس، ج 26 عن أبي ذر، ج 27 عن أبي سعيد الخدري؛ كنز العمال - المتقي الهندي: ج 12 ص 94 - 99 ح 34144، ج 34151، ح 34169، ح 34170؛ مجمع الزوائد - الهيثمي: ج 9 ص 168؛ الصواعق المحرقة - ابن حجر الهيتمي: ج 2 باب الأمان ببقائهم ص 207، وقال: "وجاء من طرق كثيرة يقوي بعضها بعضاً (مثل أهل بيتي) وفي رواية (إنما مثل أهل بيتي) وفي أخرى (إن مثل أهل بيتي) وفي رواية (ألا إن مثل أهل بيتي فيكم مثل سفينة نوح في قومه من ركبها نجا ومن تخلف عنها غرق). وفي رواية (من ركبها سلم ومن لم يركبها غرق وإن مثل أهل بيتي فيكم مثل باب حطة في بني إسرائيل من دخله غفر له؛ سبل الهدى والرشاد - الصالحى الشامى: ج 11 ص 11 - 12، وقال عنه: "قال الحافظ أبو الخير السخاوي: وبعض طرق هذا الحديث يقوي بعضها بعضاً؛ نظم درر السمطين - الزرندي الحنفي: ص 235؛ ينابيع المودة لذوي القربى - القندوزي: ج 1 ص 92 - 94، ج 2 ص 90؛ المؤتلف والمختلف - الدارقطني المتوفى 385 هـ - تحقيق د. موفق بن عبد الله بن عبد القادر - دار الغرب الإسلامي - بيروت - ط 1 - 1406 هـ - 1986 م - ج 2 ص 1046؛ ذخائر العقبى للمحب - الطبري: ص 20؛ كفاية الطالب - للكنجى الشافعي: ص 378 - 379؛ رشفة الصادي - أبي بكر الحضرمي: ص 79 - 80؛ الفتح الكبير للنبهاني - دار الكتاب العربي - بيروت - ج 3 ص 133؛ البلدانات - محمد بن عبد الرحمن السخاوي المتوفى 902 هـ - تحقيق حسام بن محمد القطان - دار العطاء - ط 1 - 1422 هـ - 2001 م - ص 186 - 187، وقال عنه: "هذا حديث حسن"، ثم قال رداً على البزاز في قوله بانفراد أبي ذر برواية هذا الحديث، ص 188 - 189: "وليس كذلك؛ بل في الباب عن ابن عباس، وابن الزبير، وأبي سعيد الخدري - رضي الله عنهم - وبعضها يقوي بعضاً ولذلك حسنته؛ در السحابة - الشوكاني: ج 3 ف 1 ص 268 ح 12؛ السراج المنير بشرح الجامع الصغير - العيزي: ج 3 ص 279، وقال عنه: "وإسناده حسن".

[423] این حدیث با بیشتر از یک طریق و با الفاظ واقعاً نزدیکی روایت شده است و همان طور که آمده است:

- مستدرک: (آگاه باشید. مثل اهل بیت من، مثل کشتی نوح است که هرکس سوار آن شود، نجات و رهایی می‌یابد و هرکس از آن سر باز زند، غرق می‌شود). (مثل اهل بیت من، مثل کشتی نوح است که هرکس سوار آن شود، نجات و رهایی می‌یابد و هرکس از آن سر باز زند، غرق می‌شود).

- مجمع الزوائد: (مثل اهل بیت من، مثل کشتی نوح است که هرکس سوار آن شود، نجات و رهایی می‌یابد و هرکس از آن سر باز زند، غرق می‌شود. هرکس که به همراه ما در آخرالزمان بجنگد، مانند کسی است که با دجال می‌جنگد). از بزاز و طبرانی سند آن دو از ابوذر.

(مثل اهل بیت من، مثل کشتی نوح است که هرکس سوار آن شود، نجات و رهایی می‌یابد و هرکس از آن سر باز زند، غرق می‌شود). از بزاز به سندش از عبدالله بن زبیر.

(مثل اهل بیت من، مثل کشتی نوح است که هرکس سوار آن شود، نجات و رهایی می‌یابد و هرکس از آن سر باز زند، غرق می‌شود). از بزاز و طبرانی با سندشان از ابن عباس.

(مثل اهل بیت من، مثل کشتی نوح است که هرکس سوار آن شود، نجات و رهایی می‌یابد و هرکس از آن سر باز زند، غرق می‌شود؛ و مثل اهل بیت من در میان شما مانند درب حطه در بنی اسرائیل است. هرکس در آن وارد شود؛ آمرزیده می‌شود). از طبرانی با سندش از ابو سعید خدری.

- جامع الصغیر سیوطی: (همانا مثل اهل بیت من، مثل کشتی نوح است که هرکس سوار آن شود، نجات و رهایی می‌یابد و هرکس از آن سر باز زند، غرق می‌شود). (مثل اهل بیت من، مثل کشتی نوح است که هرکس سوار آن شود، نجات و رهایی می‌یابد و هرکس از آن سر باز زند، غرق می‌شود. و مثل اهل بیت من در میان شما مانند درب حطه در بنی اسرائیل است. هر فردی در آن وارد شود، آمرزیده می‌شود).

و نزدیک به این الفاظ. حال منابع را ذکر می‌کنیم:

فضائل الصحابه، احمد بن حنبل، ج ۲، ص ۹۸۷، ح ۱۴۰۲؛ بحر الزخار، بزاز، ج ۱۱، ص ۳۲۹، ح ۵۱۴۲؛ المستدرک، حاکم نیشابوری، ج ۳، ص ۱۵۰ تا ۱۵۱، ج ۲، ص ۳۴۳ و در مورد آن گفته است: «این حدیث صحیح به شرط مسلم است و آن دو، آن را نیاورده اند.»؛ معجم کبیر، طبرانی، ج ۳، ص ۴۵ تا ۴۶، ح ۲۶۳۶، ح ۲۶۳۷، ح ۲۶۳۸؛ نوادر الاصول، حکیم ترمذی، ج ۲، ص ۸۴۰، ح ۱۱۳۳؛ جامع الصغیر، سیوطی، ج ۱، ص ۳۷۳، ح ۲۴۴۲، ج ۲، ص ۵۳۳، ح ۸۱۶۲؛ احیاء المیت، سیوطی، ص ۲۰ و ۲۱، ح ۲۴ از ابن زبیر، ح ۲۵ از ابن عباس، ح ۲۶ از ابوذر، ح ۲۷ از ابوسعید خدری؛ کنز العمال، متقی هندی، ج ۱۲، ص ۹۴ تا ۹۹، ح ۳۴۱۴۴، ح ۳۴۱۵۱، ح ۳۴۱۶۹، ح ۳۴۱۷۰؛ مجمع الزوائد، هیثمی، ج ۹، ص ۱۶۸؛ صواعق المحرقه، ابن حجر هیتمی، ج ۲، باب الأمان ببقائهم، ص ۲۰۷، و می‌گوید: «از طریق‌های بسیاری آمده است که برخی، برخی دیگر را تقویت می‌کند. «مثل اهل بیت من» و در روایتی: «همانا تنها مثل اهل بیت من» و در دیگری: «همانا مثل اهل بیت من» و در روایتی: (آگاه باشید که همانا مثل اهل بیت من، مثل کشتی نوح است که هرکس سوار آن شود، سلامت می‌یابد و هرکس از آن سر باز زند، غرق می‌شود). و در روایتی: (هرکس سوار آن شود، نجات و رهایی می‌یابد و هرکس از آن سر باز زند، غرق می‌شود. و مثل اهل بیت من در میان شما مانند درب حطه در بنی اسرائیل است. هر فردی در آن وارد شود، آمرزیده می‌شود). سبل الهدی و الرشاد، صالحی شامی، ج ۱۱، صص ۱۱ و ۱۲ و در مورد آن گفته است:

«حافظ ابو الخیر سخاوی می‌گوید: برخی از طرق این حدیث، برخی دیگر را تقویت می‌کند». نظم درر السمطین، زرنندی حنفی، ص ۲۳۵؛ ینایع الموده لذوی القربی، قندوزی، ج ۱، ص ۹۲ تا ۹۴، ج ۲، ص ۹۰؛ المؤلف و المختلف، دارقطنی متوفی ۳۸۵ هـ، تحقیق دکتر موفق بن عبدالله بن عبدالقادر، دارالغرب الاسلامی، بیروت، ط ۱، ۱۴۰۶ هـ، ۱۹۶۸ م، ج ۲، ص ۱۰۴۶؛ ذخائر العقبی للمحب، طبری، ص ۲۰؛ کفایة الطالب، گنجی شافعی، صص ۳۷۸ تا ۳۷۹؛ رشفة الصادی، ابوبکر حضرمی، ص ۷۹ تا ۸۰؛ فتح الکبیر للنهبانی، دارالکتب العربی، بیروت، ج ۳، ص ۱۳۳؛ بلدانیات، محمد بن عبدالرحمن سخاوی، متوفی ۹۰۲ هـ، تحقیق حسام بن محمد قطان، دار العطاء، ط ۱، ۱۴۲۲ هـ، ۲۰۰۱ م، ص ۱۸۶ تا ۱۸۷ و در مورد آن گفته است: «این حدیث حَسَن است»؛ سپس در پاسخ به سخن بزاز در سخن او به تک بودن ابوذر در روایت این حدیث ص ۱۸۸ تا ۱۸۹ می‌گوید: «این چنین نیست. بلکه در همین باب از ابن عباس نیز حدیث است و ابن زبیر و ابو سعید خدری (رض) و برخی از آن‌ها برخی دیگر را تقویت می‌کند و به همین خاطر آن را حَسَن شمردم». دارالسحابه، شوکانی، ب ۳، ف ۱، ص ۲۶۸، ج ۱۲؛ سراج المنیر بشرح الجامع الصغیر، عزیزی، ج ۳، ص ۲۷۹ و در مورد آن گفته است: «سندش حَسَن است».